

PROFESJONSOPPGAVE

Tema: Den profesjonelle førskolelærer

Profesjonsoppgave i pedagogikk

Utarbeidet av:

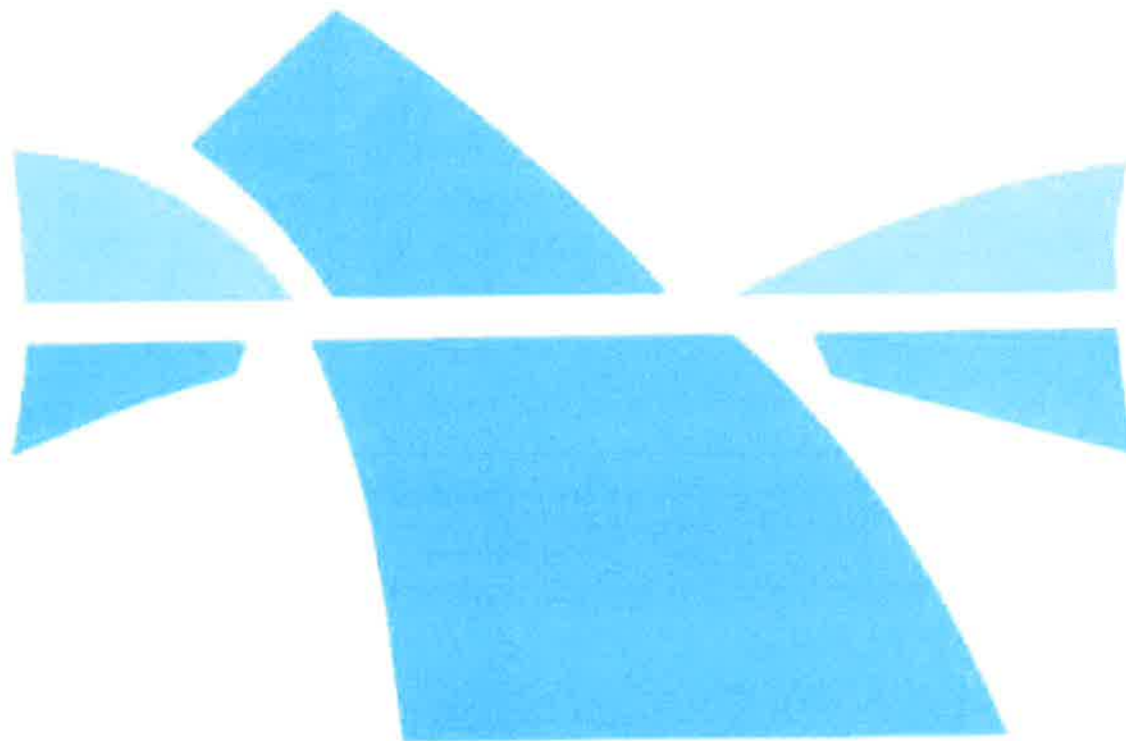
Line Husnes

Studium:

Førskolelærerutdanning, heltid, 2010

Innlevert:

Høst 2012

OMSORG FOR DE MINSTE

KANDIDATNUMMER: 52727

PROFESJONSOPPGAVE I PEDAGOGIKK

AVDELING FOR FØRSKOLELÆRERUTDANNINGEN

HØGSKOLEN I NESNA

HØSTEN 2012

Forord.

I gjennom snart tre år har jeg på dette bachelorstudiet tatt til meg kunnskap og erfaringer som gir meg kompetanse til å jobbe i ute i barnehagefeltet. Jeg er takknemlig for all den læringen det har gitt meg.

Som en obligatorisk del av grunnutdanningen, har jeg i denne profesjonsoppgaven lagt ned mye arbeid som har vært veldig lærerikt for meg som student og kommende førskolelærer. Jeg vil først og fremst takk Anita Berg Olsen som har vært min veileder og støtte i gjennom denne oppgaven. Jeg har satt veldig stor pris på dine tilbakemeldinger som har hjulpet meg på veien mot et ferdig resultat. En takk går også til min gode venninne Stine-Lise G. Myrvold som har lest korrektur. Min medstudenter har også vært til stor hjelp som har reflektert sammen med meg og kommet med gode råd. Til slutt vil jeg rette en stor takk til mine informanter som har tatt meg godt imot og bidratt til at jeg kunne gjennomføre denne oppgaven.

Profesjonsoppgave i pedagogikk: Den profesjonelle førskolelæreren.

1.0 <u>Innledning.</u>	s. 3
1.1 Førforståelse.	s. 3
1.2 Begrunnelse for valg av tema og problemstilling.	s. 3
1.3 Avgrensning og presisering av problemstillingen.	s. 4
2.0 <u>Lover og regler.</u>	s. 4
2.1 Lov om barnehager.	s. 4
2.2 Rammeplan 2011.	s. 4
3.0 <u>Bakgrunn for temaet.</u>	s. 5
3.1 Forskning om omsorg.	s. 5
3.2 Teoretisk grunnlag.	s. 6
3.2.1 Omsorg, omsorgsrelasjon og tillit.	s. 6
3.2.2 Naturlig og etisk omsorg – Nel Noddings.	s. 7
3.2.3 Anerkjennende væremåte – Berit Bae.	s. 7
3.2.4 Oppsummering.	s. 8
4.0 <u>Metode.</u>	s. 8
4.1 Kvalitativ og kvantitativ metode.	s. 8
4.2 Mitt valg av metode.	s. 9
4.3 Datainnsamling.	s. 9
4.3.1 Analysearbeid.	s. 10
5.0 <u>Analyse, tolkning og drøfting av funn.</u>	s. 10
5.1 Førskolelærerens forståelse av omsorg.	s. 11
5.2 Førskolelærerens forståelse av omsorg i barnehagen.	s. 12
5.3 utfordringer ved å gi omsorg.	s. 14
5.4 Kompetanse hos de ansatte.	s. 15
5.5 Omsorg i bringesituasjon.	s. 16
6.0 <u>Oppsummering/konklusjon.</u>	s. 18
7.0 <u>Litteraturliste.</u>	s. 20
8.0 <u>Vedlegg.</u>	s. 21
8.1 Intervjuguide.	s. 21
8.2 Observasjonsguide.	s. 22
8.3 Informasjonsskriv.	s. 23
8.4 Brev fra høgskolen i Nesna.	s. 25

1.0 Innledning.

Som mitt siste år på førskolelærerutdanningen har jeg skrevet denne profesjonsoppgaven i pedagogikk som er en obligatorisk del av grunnutdanningen. Denne oppgaven skal gi meg som kommende førskolelærer erfaringer og øvelse med bruk av vitenskapelige metoder. Temaet og problemstillingen jeg har valgt skal være relatert til emner innenfor fagstudiet pedagogikk.

Oppgaven jeg har skrevet er et selvstendig arbeid der jeg som student har fordypet meg i det overordnede temaet *den profesjonelle førskolelæreren*. Under dette temaet valgte jeg å skrive om *omsorg for de minste*. Etter at jeg hadde formulert meg fram til en god problemstilling som jeg kunne forske på, ble den slik: *Hvilken forståelse har førskolelæreren av begrepet omsorg? Og hvordan sikrer førskolelæreren omsorg til 1-2 åringene i bringesituasjon?*

Gjennom prosessen har jeg gjennomført undersøkelser for å kunne samle inn data til å besvare problemstillingen. For å kunne gjøre dette har jeg valgt ut en metoderetning og to ulike metoder. Resultatene mine vil jeg analysere, tolke og drøfte for å se etter likheter/ulikheter og trekke frem det essensielle av mine funn. For å vite om jeg har besvart problemstillingen min, har jeg til slutt skrevet en oppsummering/konklusjon.

1.1 Førforståelse.

I 2008 kom § 12 i lov om barnehager (KD, 2010) som har ført til at det er blitt et stort fokus på 1-2 åringen i barnehagen. Mangel på kunnskap og teori om de minste er stor, og i media blir det stilt spørsmål om barnehagen har kompetanse og evne til å oppfylle behovene til disse små. Som rammeplan (KD, 2010) sier skal de ansatte gi omsorg til alle barn, og med lov om barnehager og rammeplan som en del av den pedagogiske plattformen, stiller jeg meg spørrende til om førskolelærerne vet hva omsorg er og om de vet hvordan de skal gi omsorg.

1.2 Begrunnelse for valg av tema og problemstilling.

Begrepet omsorg og de minste barna i barnehagen er to tema som er i vinden for tiden. Det legges vekt på omsorg i lov om barnehager og rammeplanen der det står skrevet at barnehagen skal i samarbeid med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg (KD, 2010) og at alle barn har rett til omsorg og skal møtes med omsorg (KD, 2011). I 2008 kom § 12 (KD,2010) som lovfester at barn som er ett år innen utgangen av august det året det søkes om barnehageplass, har rett til å få plass i barnehagen. Det gjør at det blitt større fokus på de minste barna og det tilsier at det er blitt en høyere andel av dem i barnehagen. Min

begrunnelse for valg av tema og problemstilling er at jeg vil med dette i bakhold ha fokus på hvordan førskolelæreren forstår begrepet omsorg og hvordan de sikrer omsorg til de minste barna i barnehagen i bringesituasjon.

1.3 Avgrensning og presisering av problemstillingen.

For å få problemstillingen min presis har jeg formulert den slik at den har sine avgrensninger. Jeg har fokus på hvilken *forståelse* førskolelæreren har av begrepet *omsorg*. Ved å bruke ordet *forståelse* tar jeg sikte på å få frem førskolelærerens eget perspektiv på begrepet og ikke en teoretisk forklaring. Begrepet omsorg er det sentral i problemstillingen. Det er omsorg jeg er ute etter for å få svar på i forhold til spørsmålet mitt i denne undersøkelsen. I den siste delen av problemstillingen har jeg avgrenset spørsmålet mitt til *førskolelæreren og hvordan de sikrer omsorg til 1-2 åringene*. Her er jeg ute etter å se om førskolelæreren sikrer barna omsorg i *bringesituasjon*. Med en slik avgrensning vet jeg hva jeg skal se etter, og når jeg skal se etter for å få svar.

2.0 Lover og regler.

Barnehagen som organisasjon og institusjon har lover og regler de må følge nøye for å oppnå de kravene som er nedskrevet. I disse to underpunktene vil jeg fremheve lover og regler i henhold til hva som sies om omsorg.

2.1 Lov om barnehager.

I lov om barnehager (KD, 2010) står det skrevet at barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barns rett til omsorg på lik linje med lek, læring og danning som et grunnlag for allsidig læring. Det kan være hensiktsmessig at som førskolelærer har man en god dialog med foreldrene til barnet slik at det er i samsvar med foreldrenes syn på omsorg. Ved et slikt samhold har man større forutsetninger for å skape tillit og trygghet både for foreldrene og deres barn.

2.2 Rammeplan 2011.

I følge rammeplan (KD, 2011) skal alle situasjoner i barnehagen bli preget av omsorg. Det skal komme til uttrykk i hverdagsaktiviteter som i stell, måltider, påkledning og når barn leker og lærer. Alle barn har rett til omsorg, og som en del av personalet har man en yrkesetisk forpliktelse til å handle omsorgsfullt. Personalet skal være oppmerksomme og åpen slik at de blir bevisst på det unike hos det enkelt barn. Begrepet omsorg inneholder mye og det er nært knyttet til oppdragelse, helse og trygghet, og ikke minst er det like viktig for barns utvikling,

læring og dannelse. Å gi god omsorg til barn styrker utviklingen av tillit til seg selv og andre, gode relasjoner, og barnet har større forutsetninger for å bli mer selvstendig og ta del i fellesskapet. Igjennom disse erfaringene blir det lagt til rette for utvikling av sosial kompetanse, samtidig som det fører til et livslangt læringsperspektiv.

3.0 Bakgrunn for temaet.

Omsorg er en stor del av barnehagens innhold. Som første del av dette kapitlet vil jeg ta med forskning som er gjort rundt begrepet omsorg. Videre vil jeg trekke frem teori som kan hjelpe meg å belyse min problemstilling. Til slutt i kapitlet har jeg skrevet en kort oppsummering av det jeg har skrevet.

3.1 Forskning om omsorg.

Tholin (2011) har skrevet en artikkel om omsorgen som usynliggjøres og trenger en tydeligere posisjon. Artikkelen handler om omsorgens manglende plass i formålsparagrafen og andre styringsdokumenter, forskning og faglitteratur. Hun stiller spørsmål om samfunnsmandatet og økt læringstrykk bidrar til at omsorgen kommer i skyggen av læring, og minster sin sentrale rolle. Dette kan være grunner til å bekymre seg for om omsorg reduseres og neglisjeres i barnehagesektoren. Omsorgsbegrepet må løftes frem som overordnet læring og innhold i barnehagen. Dette er fordi Tholin hevder at gode og nære relasjoner utgjør fundamentet for barns væren, læring og utvikling i barnehagen.

Else Foss (2009) har i sin avhandling forsket på voksnes væremåte i forhold til barn i barnehagen. Problemstillingen hennes er hvordan den omsorgsfulle væremåten fremmes og hemmes, i tillegg til at hun spør hva den omsorgsfulle væremåten handler om – også i forhold til oppdragelse. Analysen førte frem til tre hovedfunn. Det første hovedfunnet handler om *hvor* avgjørende voksnes væremåte synes å være for det lovpålagte omsorgs- og oppdragelsesoppgavene i barnehagen. Funnet viser blant annet den levende samværsoppdragelsen at voksne via sin blotte væremåte formidler holdninger som preger barn. Det andre hovedfunnet baserer seg på omsorg som førkulturell livsnødvendighet og relasjonsbærer. Å vise umiddelbar omsorg til et omsorgstrengende barn er kjærlig i seg selv. Den omsorgsbetrodde voksne forholder seg til barnet som likeverdig. Det tredje hovedfunnet konkretiseres ved den moralske «bør»-oppgaven i forhold til den omsorgsfulle væremåte ved måten som omsorg utøves på. Som omsorgsgiver bør det gjøres ved at nærhet og avstand er i samvirke.

3.2 Teoretisk grunnlag.

I teorien som jeg belyser i dette kapitlet har jeg trukket fra faglitteraturen. Teoretikeren Nel Noddings har også fått sin plass siden hennes teori er relevant i forhold til begrepet omsorg. Jeg har også tatt med Berit Bae sitt arbeid som sier noe om anerkjennende væremåte. Teorien jeg har funnet har hjulpet med til å forstå hva som legges i begrepet omsorg, ulike sider av omsorg, og personalet som er forpliktet til å vise omsorg.

3.2.1 Omsorgs, omsorgsrelasjon og tillit.

Omsorg er en del av barnehagens innhold. Men hvordan skal vi forstå begrepet? Løvli har i sin bok (1990) trukket fram (sitat av Haugen, 1999) der han understreker at det ikke finns noe enkelt svar på hva omsorg er. Han sier at omsorg ikke kan defineres som en «ting», men heller som et forhold. Det må leses ut i fra den sosiale tekst vi befinner oss i. Omsorg er et begrep man må prøve å kunne forstå, i stede for å definere det. I forhold til barnet som omsorgsmottaker kan førskolelæreren vise empati, som beskriver hvordan man kan vise innlevelse i situasjonen barnet befinner seg i. En empatisk person kan kjenne igjen følelsen og vet hvordan vedkommende har det. For å vite «hva god omsorg er» er det sentralt at personalet tar opp dette til refleksjon slik at det kan bidra til bedre bevissthet rundt begrepet. Gjennom refleksjonen, egne erfaringer, egen innsikt og kunnskap danner man et grunnlag for kompetanse når det kommer til barn og omsorg. (Tholin, 2003).

For å se på omsorg som et forhold, kan man tenke på omsorg som et relasjonelt forhold. Et relasjonelt forhold er når mennesker inngår i en relasjon. Det handler om forbindelser eller et bånd. En relasjon mellom et barn og en pedagog er asymmetrisk. Dette vil si at disse to personene ikke er likestilte. Som profesjonell omsorgsgiver har en pedagog en faglig innsikt når det gjelder behovet til barnet som omsorgsmottaker. I en relasjon er det en viktig forutsetning at førskolelæreren ser på barnet som et subjekt. Da ser man på barnet som et individ som forsøker å realisere seg selv og dermed har evnen til å være en aktiv bidragsyter til samhandlingen. For at en relasjon skal bli til en omsorgsrelasjon, krever det at begge partene bidrar på en karakteristisk måte. Omsorgen som blir gitt, må bli mottatt av den andre. I en omsorgsrelasjon er det ikke nok at bare en gir omsorg. Mottakeren må oppleve å akseptere omsorgen som omsorg. (Tholin, 2003).

Løgstrup (sitert av Tholin, 2003) mener tillit har mye og si for mennesker i møte med hverandre. Han mener det er naturlig for mennesker, og slik «utleverer» vi oss. I et forhold med fullt av tillit har den andre parten en viss makt, og dette fører til alle møter med andre

mennesker har en etisk fordring. En slik type fordring sier ikke noen om hvordan vi skal ta vare på hverandre. I stede gir det oss et ansvar til og selv å vurdere den enkelte situasjonen i møte med mennesket. Mange førskolebarn viser raskt tillit til de voksne. Derfor er det viktig at førskolelærere ser hvilket ansvar de har slik at de ikke misbruker tilliten og kan vurdere situasjon barnet befinner seg i.

3.2.2 Nel Noddings – Naturlig og etisk omsorg.

Haugen (1999) skriver om Nel Noddings som setter fram omsorg som et ideal. Hun skiller mellom naturlig omsorg og etisk omsorg. Hennes forståelse av naturlig omsorg er omsorg som inneholder kjærlighet, gitt av familien og de nærmeste. For foreldrene som har barnet nærmest rundt seg, er det naturlig å ville ta vare på, verne og hjelpe. Det kommer av seg selv og slik lærer man seg å handle. Naturlig omsorg bør være et grunnlag for den etiske omsorgen. Med etisk omsorg mener Noddings omsorg som er basert på etiske plikter. Disse etiske pliktene baserer seg på de erfaringene og egne opplevelser førskolelæreren har av begrepet omsorg. Noddings sier at det etiske kravet om omsorg bør vises i alle situasjoner og hode til alle personer der det er påkrevd. Som førskolelærer har vi en yrkesetisk forpliktelse til å vise omsorg til alle barn. Som omsorgsgiver i barnehagen tar man over ansvaret for foreldrene, og etter sin beste evne skal man ta vare på barnet og dens behov.

Videre skriver Haugen (1999) at Noddings er opptatt av at all omsorgen må komme fra en lengsel etter og minne om naturlig omsorg. På en slik måte prøver hun å sikre at den etiske omsorgen også får en følelsesmessig forankring. Noddings forståelse av etisk omsorg er at det er forutsett en moralsk følelse, og på den måten handler man ikke bare omsorgsfullt til dem man er knyttet nærmest til. Etisk omsorg handler også om at det ligger et krav om å handle omsorgsfullt i situasjoner der en ikke kjennskap til den andre eller ikke har lyst til å vise omsorg.

3.2.3 Anerkjennende væremåte – Berit Bae.

I sitt arbeid har Berit Bae (2004) satt fokus på begrepet anerkjennelse og anerkjennende væremåte. Hun har tatt utgangspunkt i teorien til Anne-Lise Schibbyes, siden hun er den eneste som har lagt vekt på opplevelsessiden. Anerkjennelse bygger på et prinsipp om likeverd mellom mennesker. Når man ser på den andre som likeverdig viser man respekt for den andres opplevelsesverden. I den anerkjennende væremåten snakker Bae om romslige og trange interaksjonsmønster. Disse mønstrene leder tanken mot kroppslige fornemmelser av å ha større eller mindre frihet til å bevege seg, uttrykke seg fritt og spontant. I det romslige

mønsteret er førskolelærerens samspill med barnet åpen, aksepterende og bevegelig for barnets opplevelser. Førskolelæreren gir barnet rom til å uttrykke seg forskjellig og blir forstått ut fra egne intensjoner. Det trange mønsteret handler om førskolelæreren som er mer begrenset i den betydning at det er forventninger overfor barna om spesielle svar, eller måter å være på. I dette mønsteret virker den opplevelsesmessige atmosfæren flatere og tyngre.

3.2.4 Oppsummering.

Omsorg er ikke et begrep som er definerbart. I gjennom dette teoretiske grunnlaget ser jeg det som en forutsetning at den profesjonelle yrkesutøveren klarer å skille mellom naturlig og etisk omsorg. I møte med den andre har man gjennom etisk omsorg en etisk fordring som sier noe om at man har ansvaret for å vurdere den enkelte situasjonen i møte med mennesket.

Førskolelærerens anerkjennende væremåte har mye å si for barnet. Blir den møtt av en voksen som befinner seg i det romslige interaksjonsmønsteret blir barnet sett på som likeverdig og respektert for sin opplevelsesverden. Dette fører til at man kan få en god omsorgsrelasjon mellom omsorgsgiver- og mottaker, der man ser på barnet som et subjekt. I en omsorgsrelasjon er det fundamentalt at man har tillit til hverandre. Men om en omsorgsrelasjon er god eller ikke, er opp til om mottakeren besvarer omsorgen via handling eller holdning.

4.0 Metode.

Tranøy (1986: 126) sier at når man er vitenskapelig, er man metodisk. Men han tilføyer også at det er stor uenighet om hva en vitenskapelig metode er, og det finns heller ikke noen metoder som er felles for alle vitenskaper. (Dalland, 2010). Metode er en måte for få frem kunnskap eller påstander. Ved bruk av metode kan man løse problemer og komme frem til ny kunnskap, og hvilken som helst form for fremgangsmåte for undersøkelsen, kalles en metode. (Dalland, 2010). Det vil si at hvis man enten bruker intervju, observasjon, spørreskjema eller andre former for innsamling av data, bruker man en metode. Når man skal samle inn data er det viktig for dataen og problemstillingen at man bruker en metode som på best mulig måte kan gi svaret man er ut etter.

4.1.1 Kvantitativ og kvalitativ metode.

Kvantitativ metode brukes til å samle inn data for å tallfeste eller mål informasjon. For min problemstilling var ikke denne metoden relevant, så derfor valgte jeg kvalitativ metode. Med kvalitativ metode finner man informasjon som gir en mening og opplevelse. Det er en

metoderetning som tar sikte for å samle inn data som kan karakterisere et fenomen. (Tholin, 2003). I mitt tilfelle er fenomenet førskolelærerens forståelse av omsorg. Ofte blir kvalitativ metode kalt for «myke» data, og forskere beskrives som «tolkere». For denne oppgaven er det essensielt at jeg som forsker samler inn dataene på en slik måte at jeg går i dybden og får en nærhet til feltet. Resultatet av dataen jeg har samlet inn skal jeg analysere og tolke ut i fra det som ble sagt og gjort.

4.2 Mitt valg av metode.

Ved bruk av kvalitativ metoderetning kunne jeg som forsker fange opp meninger og opplevelser av informantens forståelse av omsorg ved å bruke intervju som metode, i første del av problemstillingen. Det gir meg muligheten til å gå i dybden, se det særegne og gi meg nærhet. Ved bruk av intervju kunne jeg stille spørsmål som bare kan besvares med ord og tekst. Dalland (2010) forteller at meningen med intervjuet er å ta sikte på å beskrive og forstå sentrale sider ved det jeg som forsker er ute etter å få svar på. Han forteller at intervju og observasjon henger tett sammen. Han mener det er vanskelig å tenke seg en samtale uten at forskeren også har observert informanten. I min andre del av problemstillingen har jeg derfor valgt og brukt observasjon innen for kvalitativ metoderetning. Halvorsen har i 1996 (siteret av Dalland, 2010) skrevet at observasjon gir oss muligheten til å se hvordan mennesker samhandler. Observasjon kan fortelle oss hva folk gjør, noe som kan være forskjellig fra det de sier at de gjør. Og det er nettopp dette jeg vil bruke observasjonen til. Ved å bruke disse to ulike metodene gir det meg en helhet som igjen gir meg muligheten til å se sammenhengen mellom teori og praksis.

4.3 Datainnsamling.

For å kunne samle inn dataene jeg trengte, tok jeg kontakt med tre ulike barnehager. Interessene var til stede hos alle tre, og jeg sendte derfor ut et informasjonsskriv. Jeg valgte tre barnehager for å kunne gi meg som forsker et bedre grunnlag for å analysere, tolke og drøfte over mine funn. I forkant av intervjuene og observasjonene skrev jeg en intervju- og observasjonsguide som en plan for å vite hva jeg skulle spørre og se etter. Omfanget av intervjuet var på fem spørsmål, i tillegg til at jeg kom med oppfølgingsspørsmål. I observasjonen laget jeg meg et kategoriseringsskjema der jeg skulle se etter førskolelærerens oppmerksomhet, anerkjennelse, kontakt og empati. Når jeg presenterer og henvender meg til informantene vil jeg bruke forkortelser for f.eks. førskolelærer 1 som F1.

Profesjonsoppgave i pedagogikk: Den profesjonelle førskolelæreren.

F1: Informanten har 24 års erfaring med å jobbe i barnehage. Hun ble ferdigutdannet i 1989 og har jobbet i informantbarnehagen siden 1991. Hun er gruppeleder og har det pedagogiske ansvaret på gruppen. Hun har også ansvar for veiledning av assistentene på gruppen.

F2: Informant var ferdig utdannet i 1982. Hun har vært i yrket i 30 år. Høsten 2000 ble hun ansatt i informantbarnehagen. Som førskolelærer har hun ansvaret for veiledning av lærlinger, månedsbrev og annet skriftlig arbeid. Hun er med i en gruppe som vurderer og planlegger tilrettelegging for barn med spesielle behov.

F3: Informanten har barnehageerfaring siden 1979, og har jobbet i informantbarnehagen siden 1989. I 2005 var hun ferdigutdannet førskolelærer. Hun er nå pedagogisk leder for småbarnsavdelingen og har ansvaret for det pedagogiske innholdet.

I personvernsopplysningsloven § 1 står det skrevet at formålet med loven om personvern er å beskytte hver enkelt mot at personvernet blir misbrukt gjennom behandling av personopplysninger. (JD, 2012). Denne personvernopplysningsloven gjelder for meg som student under dette forskningsarbeidet. De dataene jeg har samlet inn skal være anonyme og taushetsbelagte. Slik informasjon må ikke komme på avveie, derfor er det viktig at jeg tar godt vare på dataene og makulerer det når oppgaven er fullført.

4.3.1 Analysearbeid.

Når jeg var ferdig med intervjuene og observasjonene startet jeg med analysearbeidet. Intervjuet som jeg hadde tatt opptak av måtte transkriberes, altså gjøre lyd om til tekst. Dette gjorde straks etter jeg var ferdig med intervjuet, slik at jeg hadde det friskt i minnet. I det første utkastet skrev jeg ned alt den informanten fortalte, og leste over flere ganger, markerte meninger og fant likheter/ulikheter. Det ville gi meg som forsker bedre anledning til å analysere hva informanten formidlet. I det andre utkastet bearbeidet jeg teksten slik at den muntlige talen og det som var irrelevant for oppgaven ble tatt bort.

Når det kom til observasjonene skrev jeg også disse straks ned. Jeg brukte observasjonsskjema og jeg skrev underveis, men det kan ofte være slik at det man ikke noterer og ser som ikke viktig i situasjonen der og da, kan være viktig for meg når jeg setter meg ned for å gjøre det om til tekst. Teksten ble kodet og jeg klassifiserte kodene i ulike temaer som anerkjennelse, kontakt, empati og oppmerksomhet. Når dette var gjort så jeg på funnene for å kunne se om informasjon fra intervjuene stemte eller ikke stemte overens med observasjonene til hver enkelt.

5.0 Analyse, tolkning og drøfting av funn.

Under dette kapitlet skal jeg legge frem mine spørsmål og funn fra intervjuene med informantene, og gi min analyse, tolkning og drøfting av dette. Observasjonene blir ikke dratt med i like stor grad, men jeg vil trekke den fram der jeg ser det ligger sentralt for svarene som førskolelærerne har gitt meg.

5.1 Førskolelærernes forståelse av omsorg.

Mitt første spørsmål til informantene var: Hvilken forståelse legger du som førskolelærer i begrepet omsorg?

F1: *«Omsorg handler om alt, og man finner det i hverdagssituasjonene. Måten jeg tar imot barnet, hvordan jeg prater med det, hvordan jeg ser på det og hvordan jeg bryr meg. Man må være nær barnet og se det i samspill med andre barn».*

F2: *«For meg er det viktig at du ser hvert enkelt barn for den de er. Omsorg er det å ha en dialog og vise at du ser barnet. Omsorg er også å gi barn opplevelser og gi dem muligheten til å utvikle seg. Man hjelper barnet til å bli selvstendig og finne ut av sine sterke sider».*

F3: *«Vi skal se dem, høre dem, være lyttende og vi skal vise at vi bryr oss om dem. De skal vite at det kommer i fra hjertet. Jeg bruker å si at man skal nesten ta like godt vare på barna i barnehagen, som våre egne barn».*

I observasjonene kunne jeg se at førskolelærerne var imøtekommende og lot sin oppmerksomhet hvile på barnet og foreldrene. De var opptatte av hvordan barnet hadde det, og tillegg viste dem forståelse over at barnet var lei seg når foreldrene dro. For de barna det gjaldt, bekreftet førskolelærerne følelsen barnet satt med, og prøvde seg frem på å få en god dialog som kunne lette på stemningen.

Førskolelærerne har gitt meg sin forståelse av begrepet omsorg. Og slik jeg tenker utgjør omsorg i barnehagen store deler av dagen, og i alle hverdagssituasjoner som F1 påpeker. Det betyr for meg at personalet må etter beste evne være til stede i ulike situasjoner, og omsorgen må være god nok slik at barnet som mottaker tar imot den. Inne på en småbarnsavdeling tror jeg det er et større behov for omsorg, enn på storavdelingen. Dette er fordi de minste er mer hjelpetrengende og sårbare overfor ulike situasjoner. De trenger kanskje veiledende hånd som støtte. Men det er ikke dermed sakt at de minste er mer inkompetente. For igjennom omsorg kan de ta til seg læring og samtidig skaffe seg evnen til å bli mer selvstendig.

F2 mener det er viktig å se hvert enkelt barn for den de er. I det legger jeg at hun kanskje ser på barnet som et subjekt. Som subjekt er barnet er i stand til å tenke selv, ha sine egne

opplevelser og like mye verdt som alle andre mennesker. Med omsorg vil også F2 gi barna muligheten til å utvikle seg. Men tanke på alle situasjonene der man finner omsorg, tror jeg det ligger et stort læringspotensial som også kan gi barnet erfaringer. For at det skal bli til, tror jeg førskolelæreren må vise omsorg ut i fra barnets premisser, slik at den tar imot omsorgen.

I det F3 sier, virker det som om hun er nært knyttet til barna. Hun vil at barna skal vite at omsorgen kommer fra hjertet. Da tenker jeg at hun vil det aller beste for barna, og hun viser omsorg på grunnlag at hun vil hjelp, støtte og være til stede i situasjonene barna befinner seg i.

Slik førskolelæreren beskriver sin forståelse, vil jeg knytte det opp mot Berit Baes arbeid med anerkjennende væremåte og romslige interaksjonsmønster. De virker som om at de er til stede i situasjonen og er mottakelig for barnets egne opplevelser. Samtidig må førskolelærerne vær åpen, aksepterende og bevegelig for akkurat dette. Rammeplan (KD, 2011) sier noe om akkurat dette at personalet skal være åpen og oppmerksom slik at de blir bevisste på det unike hos hvert enkelt barn. Samtidig står det skrevet at omsorgen skal komme til syne i alle hverdagssituasjoner, noe som også F1 understreker. Det er viktig at førskolelærerne i møte med barnet ser ansvaret og kan vurdere situasjonen slik at det blir det beste for barnet. For når førskolelæreren gir omsorg til barnet, utvikles det tillit til seg selv og andre. Tholin (2003) trekker frem fra Løgstrups teori at tillit har mye å si i møte med andre mennesker. En del av svaret til F2 der hun mener at man med omsorg kan hjelpe barnet til å bli selvstendig og finne ut av sine sterke sider, kan knyttes opp mot rammeplan (KD, 2011). Den sier at god omsorg styrker barnets utvikling og har større forutsetninger for og blir mer selvstendig. Siste del av F3 sitt svar forbinder jeg med naturlig omsorg når hun sier at man skal ta like godt vare på barna i barnehagen som dine egne barn. For slik som Noddings (Haugen, 1999) sier det, skal all omsorg kommet etter lengselen eller minnet om naturlig omsorg. I tillegg er naturlig omsorg bundet av kjærlighet, og det forbinder jeg med F3 sier at hun vil at barna skal vite at omsorgen kommer i fra hjertet.

5.2 Førskolelærerens forståelse av omsorg i barnehagen.

Spørsmål nr. 2: Hvordan ser du på omsorg i barnehagen i forhold til naturlig omsorg som gis av foreldrene?

F1: «*Forskjellen er at vi i personalet kan stille oss litt på sidelinjen i en del ting, fordi vi ikke er knyttet til barnet på samme måte som foreldrene. Omsorgen vi gir blir ikke da så sårbar*

Profesjonsoppgave i pedagogikk: Den profesjonelle førskolelæreren.

eller følsomt. Det er mye omsorg for det. Det er viktig at man ikke knytter seg til barnet som om at det er ditt eget, og det syns jeg vi i barnehagen klarer å skille».

F2: «Interessant vinkling. Det har jeg ikke tenkt på siden jeg har vært så lenge i dette yrket at det er naturlig. Det er ikke til å stikke under en stol at noen barn treffer mer enn andre. Man vil aldri la være å gi et barn omsorg. Profesjonell omsorg går på det at man må vise omsorg når man er til stede. Man er mer skjerpet og bevisst over det du sier og gjør i jobben».

F3: «Jeg mener at vi skal ivareta hvert enkelt barn etter beste evne. Vi har et fryktelig stort ansvar. Vi skal lære dem noe og vi skal ta vare på dem. Det er greit at vi skal være profesjonelle og skal være etisk i alt vi gjør, men likevel skal det være så profesjonelt og etisk at vi skal være den forlengende armen til foreldrene».

Førskolelærerne svarer forskjellig til dette spørsmålet. F1 sier at forskjellen mellom omsorgen i barnehagen og den naturlige omsorgen, er at personalet kan stille seg mer på sidelinjen. Personalet er kanskje ikke like sterkt knyttet til barnet, og i en sårbar situasjon for barnet er det kanskje lettere for dem enn for foreldrene å vurdere situasjonen og handle etter det som vil være det beste for barnet. Med en faglig tyngde er det kanskje lettere og gi en vurdering, men jeg tror også at det kan ha noe med erfaringen av omsorg å gjøre.

F2 mener spørsmålet mitt var en interessant vinkling siden hun har jobbet så lenge i barnehagen at hun ikke har tenkt på det. Jeg stiller meg spørsmål ved dette om at det er slik at jo lengere erfaring man har i dette yrket, jo mer blir omsorgen en del av det man jobber ut i fra. At man kanskje ikke er så bevisst på det, men samtidig kommer det frem som en ubevissthet i samhandlingen. Når det er slik som F2 sier at noen barn treffer mer enn andre, tror jeg det er viktig at man reflekterer over situasjonen slik at man kan komme frem til hva det er som gjør det slik. Det skal ikke være slik at barna blir behandlet på ulikt vis. Og jeg tror problemet vil ligge hos førskolelæreren og ikke barnet.

F3 mener at personalet skal ivareta hvert enkelt barn etter aller beste evne, og personalet har et fryktelig stort ansvar. Ja, jeg må si meg enig i dette, for barnehagen har et ansvar overfor lovverket og styringsdokumenter, rammeplan og andre forskrifter, men man må også huske på at man har et stort ansvar overfor foreldrene som har valgt at barna skal gå i din barnehage. Hvert barn skal bli sett og hørt og det krever at personalet er tilstedeværende i de ulike situasjonene som barna befinner seg i løpet av dagen. F3 mener vi skal være den forlengende armen til foreldrene, og det tenker jeg er viktig siden jeg har opplevd at det er mang foreldre som forventer at barnet skal få et godt tilbud som fører til livslang læring.

Omsorgen i barnehagen handler om etisk omsorg. Denne typen omsorgen handler om at man som førskolelærer må forholde seg til etiske plikter, som Haugen (1999) trekker fram av Noddings teori. Disse etiske pliktene stiller krav til førskolelæreren om at en skal være åpen og oppmerksom for de unike i den andre og situasjonen. Og som F2 nevner profesjonell omsorg, som er veldig lik etisk omsorg, må man være skjerpet og bevisst over det en sier og gjør i jobben. For slik som Noddings sier det har man et etisk krav som forteller at omsorg bør gis i alle situasjoner og i hode til personer som er pålagt til det. For å bli mer bevisst på den etiske omsorgen, er det viktig at man reflekterer over egne handlinger. Slik har man større forutsetning for å vite hva som er «god» omsorg. Man vil aldri få et konkret svar, men man kan jobbe seg frem til å kjenne hvert enkelt barn, og ut i fra det kan man tilpasse seg dens behov for omsorg. Det vil være opp til barnet som mottaker av omsorgen om den er god eller ikke. F2 har også vært så lenge i yrket at hun ser på omsorgen som naturlig. Naturlig omsorg handler om at man vil ta vare på, verne og hjelpe barnet. Denne typen omsorg er forbundet med omsorg som gis av de som står barnet nærmest. Men som Noddings sier skal all omsorg komme fra en lengsel og et minne fra naturlig omsorg, samtidig som den skal være et grunnlag for etisk omsorg.

F1 mener personalet kan stille seg på sidelinjen. Når hun sier at det ikke er så sårbart eller følsomst tenker jeg at det er letter for personalet å vurdere situasjonen som barnet befinner seg i, og kan handle ut i fra hva som vil være det beste for barnet. En førskolelærer kan vise avstand samtidig som hun er nær som Foss (2009) sier. Loven om barnehager sier at barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barns rett til blant annet omsorg. Denne loven må barnehagen følge, og som F3 sier har de et stort ansvar. Ved å ha fokus på det lovverket, styringsdokumenter og rammeplan sier, mener jeg det kan bidra til at personalt blir bevisst på sin rolle og heve kvaliteten på den jobben de utfører.

5.3 utfordringer ved å gi omsorg.

Spørsmål nr. 3: Ser du noen utfordringer med og skal kunne gi hvert enkelt barn den omsorgen de har behov for?

F1: *«Jeg føler vi klarer å se alle barna. Det er mange ulike situasjoner der man kan mestre det å se. Siden vi er tre voksne på ni barn, har vi kanskje større muligheter til å se barna».*

F2: *«Vi er mange voksne, og barna får dekket sine behov i løpet av dagen. Blir det ikke fra meg, blir det fra noen andre. Vi har et primærbarne-system der vi har x-antall barn som vi ser ekstra til og har samtaler med».*

F3: *«Det er travelt og vi har mange barn. Vi må stole på hverandre nok til å vite at vi har vært innom ulike barn, slik at de har fått den omsorgen de har behov for».*

De utfordringene jeg så i forhold til min observasjon, var at når det kom flere barn og foreldre samtidig, måtte førskolelærerne finne en fin balansegang for å kunne se og holde oppmerksomheten mot hver enkelt. Det så ikke ut til å være så lett når førskolelæreren allerede satt i en dialog med et barn og dens foreldre, mens det kom flere inn døra som også skulle bli visst at de var blitt sett. Men likevel, synes jeg de taklet det på en fin måte, og når foreldrene dro etter hvert, ble det enklere for førskolelærerne.

Førskolelærerne sier her noe av det samme. F1 mener at de klarer å se alle barna og F2 mener de dekker barnas behov. Det virket for meg som om at de ikke ser noen utfordringer ved kunne gi hvert enkelt barn den omsorgen de har behov for. Men jeg stiller med kritisk til dette. For er det slik at selv om de voksne føler at de ser barna, så er det gitt at barna føler det. Slik jeg ser det i fra egne erfaringer, er det inne på en småbarnsavdeling hektisk til tider, siden store deler av dagen er fylt med rutinesituasjoner som mat, stell, på- og avkledning. Og da tenker jeg at det er ikke sikkert at å se barna er nok for den enkelte. F3 erkjenner at det er travelt og de har mange barn, og da er det viktig at personalet stoler på hverandre for å vite at barna har fått omsorg. Slik jeg tenker er dette riktig at man må stole på de andre voksne. Gjør man det, er det større forutsetning for at personalet har en ro over seg. Da kan man unngå at man flyr i fra det ene barnet til det andre. Det vil kunne skape kaos inne på avdelingen og kan føre til mindre verdi om den omsorgen som blir gitt.

I forhold til artikkelen som Tholin (2011) har skrevet der hun bemerker seg at omsorgen får ta mindre del i barnehagens lover og formål i forhold til andre begreper, får jeg tanker om at det samtidig påvirker barnehagen og personalet. De blir tvunget til å tenke i en annen retning enn omsorg. Det er større fokus på at barnehagen skal være et læringsmiljø. Men da må man ikke glemme bort at omsorg og den erfaringen omsorgen bringer med seg, er en viktig del av læringen i seg selv. Derfor ser jeg på det som en viktig forutsetning at dagen inne på en småbarnsavdeling har en god struktur, slik at man beholder roen til å se hvert enkelt barn og kan tilfredsstillende behovene.

5.4 Kompetanse hos de ansatte.

Spørsmål nr. 4: Hvordan kompetanse trenger de ansatte for å vise omsorg?

Profesjonsoppgave i pedagogikk: Den profesjonelle førskolelæreren.

F1: «For noen ligger det naturlig, men for andre ikke. Det har noe med deg som person å gjøre. Det er viktig å prate om kompetansen som trengs sammen med dem man jobber med, slik som samspill, relasjoner og anerkjennende kommunikasjon. På den måten ser vi hvordan vi møter barna».

F2: «Førskolelærere har kompetanse, mens assistentene har en del erfaring. Vi i barnehagen må vite hva vi står for, slik at vi kan ha en felles forståelse. Og vi må være bevisste og gi hverandre tilbakemeldinger».

F3: «Jeg tror det er viktig å reflektere rundt alle situasjoner sammen. Hvis vi klarer å sette ord på tingene sammen og gi tilbakemeldinger, tror jeg vi klarer å få en viss kompetanse på det».

Alle tre mener at man må reflektere for kunne bli mer bevisst på sin kompetanse. I et slikt yrke som dette har jeg lært fra lærere og medarbeidere at refleksjon er et viktig og nyttig verktøy. Personalet jobber som et team, og i teamet som reflekterer ligger det sentralt at man får frem ulike meninger og synspunkter slik at man har større forutsetninger for å heve kompetanse blant de ansatte. F1 sier at hun tror det har noe med deg som person og gjør, og gikk fikk samme fornemmelsen av F3. Igjen handler det om de erfaringene og opplevelsene man selv har om omsorg, tror jeg. Vet du hva det vil si å gi omsorg, vise at man bryr seg og vil ta vare på den andre, så mener jeg at det kan bli lettere for en person å vise omsorg. F2 og F3 gir meg ikke noe konkret svar i forhold til hvordan kompetanse som trengs, mens F1 peker ut at samspill, relasjoner og anerkjennende kommunikasjon er relevant kompetanse for å vise omsorg.

Førskolelærerne kan ikke lese seg god på omsorg eller gi en definisjon på hva god omsorg er. Som Tholin (2003) sier, er det i gjennom egne erfaringer og egen innsikt at man skaffer seg kompetanse når det gjelder omsorg. Tholin sitt sitat av Løvli forteller at omsorg er ikke en «ting», det er heller noe man må prøve å forstå. For å få en forståelse kan personalet reflektere over hva de anser som omsorg, og som F3 sier kan de da klare å skaffe seg kompetanse. Samtidig må man ta inn over seg forskjellen mellom naturlig og etisk omsorg som Haugen (1999) har trukket fram fra Nel Noddings teori. For at personalet skal kunne forholde seg til formålsparagrafen § 1 i loven og barnehager, må de ha kunnskap til å vite hva som ligger i etisk omsorg. For noen ligger det kanskje naturlig å vise i situasjoner der man «bør», men for andre er det noe som blokkerer.

5.5 Omsorg i bringesituasjon.

Profesjonsoppgave i pedagogikk: Den profesjonelle førskolelæreren.

Spørsmål nr. 5: Hva ser du på som viktigst i forhold til omsorg for gi barnet en god start på dagen?

F1: *«Det er viktig å ta imot barna på ulike måter. Det er ganske individuelt hva som gir dem en god start på dagen».*

F2: *«Barnet og foreldrene må oppleve at de blir sett og hørt av oss, og de må få ta avskjed slik de selv ønsker det. Vi må hjelpe til dersom noen barn vegrer seg».*

F3: *«Jeg skal være imøtekommende og viser glede over å se barnet, gi et smil og si hei. Barna er de som skal stå i fokus, men vi skal også ta imot beskjeder fra foreldrene. Når foreldrene drar og om barnet er lei seg skal de få et fang og et stryk på kinnet».*

I observasjonen kunne jeg se at førskolelærerne var imøtekommende mot barnet. Det så jeg igjennom hvordan de tok kontakt med barnet og viet sin oppmerksomhet til den. Noen fikk mer oppmerksomhet enn andre. Førskolelærerne tok seg også tid til å føre en dialog med foreldrene hvor de spurte om hvordan barnet hadde det og tok imot eventuelle beskjeder. I noen tilfeller hadde de dialog med foreldrene via barnet. Når foreldrene dro, visste de i tilfeller der det var nødvendig for barnet at det er greit at man blir lei seg. Da kunne de tilby et en åpen favn og prøvde seg gjerne frem på en dialog som kunne letter på stemningen.

F1 forteller meg at det er viktig at man tar imot barna på ulike måter, siden det er veldig individuelt for hva som gir dem en god start på dagen. Ut i fra min forståelse sier dette at hun ser på barna som ulike individer. Og det er nettopp det de er, akkurat som oss voksne. Man kan ikke ta alle barn under en kam og tro at det vil være det beste for barnet. Noen barn har et større behov for omsorg, der de trenger hjelp fra den voksne til å få en god start på dagen, men andre barn trenger mindre. De er ofte klare til å sette seg ved frokostbordet eller begynne å leke. Samtidig kan jeg se at det er viktig at førskolelæreren kjenner barnet, slik at vet hvilket behov den har. På den måten unngår man et barn enten blir «skjøvet bort» eller at det kan bli for mye omsorg.

F2 er like opptatt av at foreldrene skal bli sett og hørt av personalet som barna. Jeg kan si meg enig i det, for jeg mener at det kan være omsorg i det å prate med foreldrene om hvordan barnet har det og ta imot beskjeder. Det å ha en god dialog med foreldrene slik at de kan bli trygge på personalet, tror jeg også er med på å hjelpe barnet til og bli trygg. F2 forteller også at de må få ta avskjed slik de selv ønsker det. Her tenker jeg at det gjelder noe av det samme som det F1 fortalte angående å ta imot barn på ulike måter. Man må se barnet på som et

individ og ikke stikke alle sammen under en stol. Fra mine erfaringer er det for noen barn bare et lite vink som skal til, mens for andre er det avskjed i et vindu. Og er det tilfeller det barnet bryter ut i gråt, må man som F2 sier hjelp de barna som vegrer seg. Har man en rett innfallsvinkel, er det fort at barnet kommer over på andre tanker.

For F3 er det viktig at hun skal vær~~t~~imøtekommende og vise glede over å se barna. Ved å gi barna en slik opplevelse, tror jeg det gir dem en større glede av å komme i barnehagen. F3 sine følelser kan lett smittes over på barna og gjøre det til en god start på dagen. For henne er det barna som står i fokus, men sier også at de skal ta imot beskjeder fra foreldrene. Det tenker jeg er på grunn av at det er barnet som skal tilbringe dagen sin i barnehagen, og derfor er det viktig at man med best mulig evne gir barnet en god start slik at den føler trivsel. For uten trivsel kan barnet trekke seg unna, som vil føre til at en kan falle utenfor.

Foss (2009) har i sitt tredje hovedfunn sett at omsorgsgiver bør gi omsorg til barnet ved at avstand og nærhet er i samvirke. Avstand kan vises i situasjoner der barnet ikke ønsker å ta imot det omsorgen man tilbyr, men det er fortsatt vesentlig at man viser nærhet til barnet slik den forstår at du bryr deg. Det handler også om å se på barnet som et subjekt slik som Tholin (2003) har kommet frem til i sin teori. Da respekterer man barnet som et individ som har evnen til å bidra aktivt selv i en samhandling. I forhold til observasjonen har jeg lyst å trekke med at holdningen til førskolelærerne virket for meg som anerkjennende og empatisk. Bae (2004) mener begrepet anerkjennelse bygger på et prinsipp om at førskolelæreren ser på barnet som likeverdig. Det vil si at førskolelærerne respekterer barna slik at de har rett til sin egen opplevelsesverden. Tholin (2003) mener at en empatisk person kan vise innlevelse til omsorgsmottakeren, som i dette tilfellet er barnet. Førskolelæreren kjenner igjen følelsen og vet hvordan barnet har det.

6.0 Oppsummering/Konklusjon.

Gjennom denne oppgaven har jeg vært ute etter å få svar på min problemstilling: Hvilken forståelse har førskolelæreren av begrepet omsorg? Og hvordan sikrer førskolelæreren omsorg til 1-2 åringen i bringesituasjon?

I første del av oppgaven har jeg sett på teori som kan bidra til å gi en forståelse av omsorg og hva det innebærer. Omsorg inneholder flere aspekter. Førskolelæreren må prøve å forstå begrepet, siden det ikke kan defineres. I en tid der hvor forskning har vist at omsorg blir satt i skyggen av læringsbegrepet, mener jeg at førskolelærerne må holde fast om begrepet slik at det ikke forsvinner. For i omsorg ligger det mye læring som kan bidra til et livslangt

læringsperspektiv. Jeg tror aldri man kommer til å slutte å vise omsorg for barn, men jeg tror førskolelærerne må bli flinkere til å sette ord på begrepet gjennom refleksjon slik at omsorgen blir mer synliggjort.

Slik jeg ser det, handler omsorg om alt ut i fra førskolelærernes forståelse av begrepet. Du finner omsorg i hverdagssituasjoner som blant annet mat, stell, på- og avkledning. Man må se barnet i den situasjon de befinner seg, og den voksne må vise at de bryr seg, være lydhør, og se hvert enkelt barn for den de er. For meg handler det om at personalet må ha en anerkjennende væremåte som møter barnet til å ha egen rett til sine opplevelser og kan være en aktiv bidragsyter i samhandlingen. Gjennom innlevelse av empati kan førskolelæreren kjenne igjen hvordan følelsen er og hvordan barnet har det. I bringesituasjon ser jeg i gjennom observasjonen at det er slik førskolelærerne sikrer barnet omsorg. De møter barnet med glede og lar den slippe til i samhandlingen. Barnet står i fokus og førskolelærerne gir omsorg ut i fra barnets premisser. En dialog med foreldrene kan også være med på å gi omsorg til barnet.

Hva som er «god omsorg» er ikke lett å vite, men reflekterer førskolelærerne og resten av personalt begrepet, kan det bidra til en bedre bevissthet. Refleksjon, egne opplevelser og egen innsikt kan hjelpe personalet til å skaffe seg kompetanse om omsorg.

Jeg ser i min undersøkelse at forskningen med bare tre informanter ikke kan holde mål, men man kan se på den som et bidrag på hvordan en kan forstå omsorg og hvordan man kan sikre barnet det. Hadde dette vært en større undersøkelse ville jeg brukt lengre tid ute i feltet for å observere mine informanter når det kommer til å vise omsorg i hverdagssituasjoner.

7.0 Litteraturliste.

- Bae, B. (2004). *Dialoger mellom førskolelærer og barn – en beskrivende og fortolkende studie* (HiO-rapport nr.4). Oslo: Universitetet i Oslo.
- Dalland, O. (2010). *Metode og oppgaveskriving for studenter*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS
- Foss, E. (2009). *Den omsorgsfulle væremåte. En studie av voksnes væremåte i forhold til barn i barnehagen*. Bergen: Universitetet i Bergen.
- Haugen, S. (1999). *Omsorg og pedagogikk – kvalitet i barnehage tilbud for små barn*. Oslo: Det Norske Samlaget.
- Justis- og beredskapsdepartementet. (2012). *Personvernopplysningsloven*. Oslo: Justis- og beredskapsdepartementet.
- Kunnskapsdepartementet. (2010). *Lov om barnehager*. Oslo: Kunnskapsdepartementet.
- Kunnskapsdepartementet. (2011). *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Oslo: Kunnskapsdepartementet.
- Tholin, K. R. (2011). Barnehagens grunnsteiner. Formålet med barnehagen. Glaser, V., Moen, K. H., Mørreaunet, S. & Søbstad, F. (Red.), *Omsorgen usynliggjøres og trenger en tydeligere posisjon* (s. 59-70). Oslo: Universitetsforlaget.
- Tholin, K. R. (2003). *Etisk omsorg i barnehagen og skolen*. Oslo: Abstrakt forlag AS.

8.0 Vedlegg.

Under dette kapitlet finner du min intervju- og observasjonsguide jeg brukte. Til slutt at jeg med informasjonsskrivet og brev fra høgskolen som jeg sendte ut til informantbarnehagene.

8.1 Intervjuguide.

1. Begrepet omsorg blir lagt stor vekt på i barnehageloven og rammeplan. I formålsparagrafen til barnehageloven står det skrevet at barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta bl.a. barnas behov for omsorg på lik linje med lek, læring og danning.
 - **I forhold til dette, hvilken forståelse legger du som førskolelærer i begrepet omsorg?**
2. I barnehagen har man en spesiell form for omsorg der man som omsorgsgiver «bør» gi omsorg til medmennesker uten å være følelsesmessig knyttet til mottakeren.
 - **Hvordan ser du på omsorg i barnehagen i forhold til naturlig omsorg som gis av foreldre?**
3. I en barnehagehverdag er det ofte travelt og man får lite tid til å se hvert enkelt barn og dens behov.
 - **Ser du noen utfordringer med og skal kunne gi hvert enkelt barn den omsorgen de har behov for?**
4. For å være en god omsorgsgiver er det reelt at den ansatte ser barnet, er anerkjennende, empatisk og oppmerksom.
 - **Hvordan kompetanse trenger de ansatte for å vise omsorg? (samspillskom., evnen til relasjonskomp.)**
 - **Hvordan arbeider dere for å heve/bevisstgjøre denne kompetansen blant de ansatte?**
5. Når barna kommer i barnehagen om morgningen blir de tatt imot av en voksen i garderoben. Noen barn er klar til å gå rett ut i lek eller sett seg ved frokostbordet, mens andre har en tung start.
 - **Hvordan sikrer du omsorg til barnet i en bringesituasjon for å gi barnet en god start på dagen?**

8.2 Observasjonsguide.

Kvalitativ observasjon.

For min undersøkelse har jeg valgt å bruke kvalitativ observasjon i del to i problemstillingen. Ved å bruke en slik metode får jeg en helhetlig observasjon av situasjon som gir meg et fullstendig bilde av det jeg ser etter. I forhold til problemstillingen vil jeg se hvordan barna blir sikret omsorg i bringesituasjon. Innen for det ønsker jeg å rette meg mot voksen-barn-relasjoner for å se om de har et godt samspill (kontakt, anerkjennelse og empati). Jeg er ute etter å se om førskolelæreren møter barnets behov ved å være oppmerksom, sette seg inn i situasjonen og prøve å forstå barnets virkelighet.

Til min observasjon har jeg valgt å bruke systematisk ikke-deltakende observasjon. Jeg har valgt ikke-deltakende slik at jeg kan sitte på sidelinjen for å få med meg mest mulig av situasjonen jeg observerer. Videre har jeg valgt å lage meg et eget observasjonsskjema. Her kan jeg ved hjelp av skjemaet se og notere ned det jeg ser av kontakt, anerkjennelse, empati og oppmerksomhet.

Voksen- barn- relasjoner.	Dag:	Tid:	Observatør:	
Barn 1	Kontakt	Anerkjennelse	Empati	Oppmerksomhet
Barn 2				

8.3 Informasjonsskriv.

Line Husnes.

Førskolelærerutdanningen.

Høgskolen i Nesna, 8700 Nesna.

Til

FORESPØRSEL OM UNDERSØKELSE AV DEN PROFESJONELLE FØRSKOLELÆREREN.

Jeg heter Line Husnes og er sisteårsstudent ved høgskolen i Nesna. Dette halvåret skal jeg skrive en profesjonsoppgave som har det overordnet temaet *den profesjonelle førskolelæreren*. For undersøkelsen min har jeg valgt temaet *omsorg for de minste barna i barnehagen*, og problemstillingen min er *hvilken forståelse har førskolelærere av begrepet omsorg? Og hvordan sikrer førskolelærere omsorg til 1-2 åringene i bringe- og hentesituasjon*. For å kunne gjennomføre denne undersøkelsen vil jeg gjerne bruke deres barnehage for å intervjuer en førskolelærer på småbarnsavdelingen, samt observere bringe- og hentesituasjon.

Hensikt med at jeg vil undersøke dette temaet, er på bakgrunn av rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver som plikter personalet til å vise omsorg for alle barn. Det krever at personalet er ansvarsbevisst, og som er nærværende og engasjert i barnets trivsel og utvikling. Det er viktig for barnehagen å se formålet med å vise omsorg og vet hva det innebærer. Med dette som bakgrunn vil jeg skaffe meg mer kunnskap om hvordan jeg som kommende førskolelærer kan gi hvert enkelt barn den oppmerksomheten og omsorgen de trenger for og starte og avslutte en god barnehagehverdag.

Det er meg selv, Anita Berg-Olsen som veileder, og Høgskolen i Nesna som står ansvarlig for denne rapporten. Undersøkelsen skal godkjennes på forhånd av HiNe. Informantene i undersøkelsen vil bli anonymisert, og jeg som gjennomfører har en taushetsplikt å forholde meg til. Informasjon som vil bli gitt ut av barnehagen vil bli makulert etter at jeg har fullført og fått oppgaven godkjent. Resultatene av undersøkelsen vil bli publisert i profesjonsoppgaven, som en avsluttende eksamensoppgave for faget pedagogikk sisteåret. Tiden jeg vil bruke på intervjuet er maks 1 time, og observasjon vil bli lagt til 1 dag i bringe- og hentesituasjonene. Føler jeg det er noe jeg mangler i forhold til observasjonen, kan det hende jeg vil komme tilbake.

Profesjonsoppgave i pedagogikk: Den profesjonelle førskolelæreren.

Jeg håper på positiv tilbakemelding på bakgrunn av denne forespørselen. Skulle det være noen spørsmål ang. søknaden eller undersøkelsen, ta gjerne kontakt med meg via mail:

line_h88@hotmail.com

Høgskolen i Nesna.

Dato:

Studentens underskrift

Faglærers underskrift

8.4 Brev fra Høgskolen i Nesna.

UNDERSØKELSE TILKNYTTET HØGSKOLEN I NESNA.

Høsten 2012 gjennomfører sisteårsstudentene på førskolelærerutdanningen ved Høgskolen i Nesna (Hine) en undersøkelse i praksisfeltet. Oppgaven er et selvstendig arbeid basert på en undersøkelse av temaet *Den profesjonelle førskolelæreren*. Undersøkelsen skal ta i bruk vitenskapelige metoder, og skal gi studentene trening i å analysere en problemstilling knyttet opp til arbeid som førskolelærer. Dette arbeidet skal kunne ut i en skriftlig rapport som skal tilfredsstillende vitenskapelige kriterier. Rapporten skal ta i bruk teorier fra fag i studiet. Valg av teori og metode skal begrunnes med utgangspunkt i problemstillingen, for å kunne belyse denne.

Studentene tildeles en veileder ved Hine. Student og veileder har ansvar for at undersøkelsen er i tråd med personvernet. Student og veileder har også ansvar for at informasjon og data som blir innhentet i saker som berører personvern blir slettet, og at anonymitet og taushetsplikt ivaretas i arbeidet med rapporten.

Høgskolen i Nesna, september 2012.

Signe Agnete Hansen
Utdanningsleder førskolelærerutdanningen
Høgskolen i Nesna